Karl August, Crown
Prince of Sweden

Til Karl August, crown prince of Sweden
Hr. Riksarkivar,
ridder m. m. H. J. Huitfeldt-Kaas
Chra. 28/3/1898. Ærbødigst fra: C. J. Anker.

Nogle hidtil utrykte rapporter og breve m. v. fra prins Christian August.

(Ved oberstløjtnant C. J. Anker.)

Forord.

Prins Christian August tænkte, følte og handlede som en god nordmand. Han havde tilbragt sit liv mellem samfundets spidser, havde seet meget og oplevet meget, navnlig i de to år, da han anførte en østerrigsk kavaleribrigade i felten og med hæder deltog i slagene ved Engen og Mørkirk, ved Biberach, Nørdlingen og Neuberg. Alligevel trivedes han godt i vore smaa forhold, boede og arbejdede her i 6 à 7 år og følte sig hjemme mellem os; thi han forstod nordmændene. Derfor holdt disse også oprigtig af ham igjen. Han lagde ikke an på at vinde dem, men han vandt dem ved sin dygtighed, sin retsindighed og sine enkle sæder.

Den sympathi, der endnu idag findes hertillands, ikke mindst i militære kredse, for denne gudfrygtige, stilfærdige og handlekraftige fyrste, har bevæget mig til at tro, at efternævnte blade vil sees med interesse af det militære tidsskrifts læsere.

Hvad der hidtil er trykt af Christian Augusts rapporter og breve fra 1808 og 9, hovedsagelig adresserede til Frederik d. 6., findes i:

a. Norske Samlinger af C. C. Lange, II. Bind, Chra. 1860. 52 skrivelser.

b. Meddelelser fra Krigsarkiverne, III. og IV. Bind, Kjbhn. 1888 og 90.

c. Danmarks Krigs og Politiske Historie af J. v. Ræder, III. Del. Kjbhn. 1852.

d. Norsk militært Tidsskrifts 13. Bind. Chra. 1849 og 50. Indeholder de 8 første af de under *a.* nævnte 52 skrivelser.

Det meste af prinsens offentlige korrespondancer er således vistnok udgivet.

Dog foreligger der i det danske rigsarkiv endnu en liden samling af hidtil utrykte skrivelser fra hans hånd, adresserede til Frederik d. 6, De er bilagte med endel breve, der alle indeholder detaljer af interesse for os norske, f. eks. fra kabinetssekretær P. Jessen, major Krebs, divisjonschef Lemvigh, premierløjtnant Chr. Ring, oberst Staffeldt o. fl.

Det er denne lille samling, der her skal fremlægges, idet kun enkelte af brevene er noget forkortede. Indholdet bekræfter Christian Augusts kjendte kjærlighed til nordmændene, hans dygtighed til at lede Norges forsvar og hans årvågne omtanke for alt — stort som småt — der kunde fremme dette.

Man vil således kunne se, hvorledes han oprettede geværfabriker, klædesfabriker, bagerier og skibsbyggerier, og hvorledes den ene kanonjolle efter den anden stak i søen.

Man vil se, hvorledes han uden videre indstiftede og uddelte belønningsmedaljer, og at han aldeles ikke var bange for at handle på egen hånd, når der ikke var tid til at få svar fra Kjøbenhavn.

Man vil forfriskes ved den lette telegramstil, han benytter, når han bliver ivrig eller har dårlig tid, f. eks. i de to rapporter af 11. februar 1808.

Man vil gjøre bekjendtskab med endel fædrelandssindede nordmænd, der frivillig ofrede sine bidrag til krigsførelsen, og man vil derved få et indtryk af den

kjække stemning, der besjælede vore gjæve fædre under denne krigsperiode.

Udgiveren anser det for overflødigt at hidsætte nogensomhelst oversigt over tingenes gang hos os i 1808. Kun tør jeg minde om, at vor armés styrke dengang kan sættes til omtrent 35,000 mand, befal iberegnet.

Christian Augusts personalia er det også overflødigt at dvæle ved på anden måde end at bringe i erindring, at han i 1808 var 40 år gammel og var kommanderende general søndenfjelds samt kommandant på Fredrikssten. I 1809 blev han, som bekjendt, udnævnt til feltmarschal og statholder i Norge d. 25. juli, altså 7 dage efter, at han var kåret til svensk tronfølger. Den 28. mai 1810 afsluttedes brat hans virksomme og vennesæle liv.

Med hensyn til retskrivningen har jeg troet at burde benytte den moderne og mere letløste form, som det militære tidsskrift nu anvender. De i den oprindelige tekst forekommende ord og vendinger er selvfølgelig bibeholdte.

Christiania i februar 1898.

Fra prins Christian August til kronprins Frederik.

Beretning af 1. januar 1808.

Jeg sender imorgen en (kurer) til Marstrand. Goteborg og derfra til d. k. høihed med en chiffreret rapport.

som om muligt skal bringe efterretning om den fiendtlige eskadre osv.

Fangetransporten har jeg befalet udsat idag, indtil jeg erholder d. k. h.s bestemte befaling.

Mangelen på furage, krudt og officerer bringer jeg underdanigst i erindring. Fortrinlig den første. Hastig foranstaltning behøves, når endnu noget skal findes og erholdes.

Fra hr. Heiss
til
prins Christian August.

Under 2. januar 1808 sender hr. Heis en skrivelse til Christian August, i hvilken han bl. a. meddeler, at lægdsmænd og almuen under søsessjonerne langs kysten har henvendt sig til ham med anmodning om at indmelde, at de ønskede at levere frit træmateriale til kanonbådes bygning, nemlig:

fra Høvåg sogn	1	kanonbåd
„ vestre Hølands . . .	1	—
„ Eide	1	—
„ Landvig	1	—
„ Fjerde	1	—
„ Øiestad	1	—
Tils.	6	kanonbåde

Tillige sendes følgende

Fortegnelse
over frivillige bidrag fra indvånere i Bragernæs, Strømsø og Tangen til kanonbådes bygning her i landet,

	Rdr.
Hans Malling, kjøbmand	500
Peder Cappelen, do.	500
Hans Bang, do.	500
Peter Nicolai Arboe, do.	500

	Rdr.
Jacob Fegth, kjøbmand	500
Peder Soelberg, do.	100
Christensen, stiftamtsskriver	100
Lars Bacher, skibskapt.	25
C. N. Steen, kjøbm.	30
Eggersberg, do.	25
Dajon, toldinspektør	100
Rørbye, magasinforvalter.	100
G. Gill, skibskapt.	75
Hauch, toldkasserer	25
A. Strøm, kjøbm.	25
Peder Høeg, udfører sejlarbeide til kanonbådene gratis.	
Christen Holst, kjøbm., leverer frit et vist kvantum tømmer.	
Michel Malling, kjøbm.	25
Ulr. Neumann, skibskapt.	25
Sundt, kapt. af infanteriet	20
C. Møglestue, skibskapt.	20
A. B. Ankersen, do., giver 25 bismerpund drev.	
	Tils. 3295

Fra
kommandør L. Fisker
til
Christian August.

Fortegnelse

over de søofficerer og kadetter, som nu opholder sig i kongeriget Norge.

Kaptejn Motzfeldt permitteret til Trondhjem.

Kapt.løjtnt. M. Bille, chef for vestre flotilje og overekvipagemester i Christianssand.

Kapt. C. C. van Deurs, ansat ved indrulleringen i Bragernæs, batterichef i Brevig.

— J. Stibolt, takkelmester og flydebatterichef i Christianssand.

Premierløjtnant Budde på indrullering i Laurvig.

— J. N. Müller, transporterer krigsfanger.

— G. Hagerup på indrullering i Moss, kontrollerer signalvæsenet.

— C. Rasch permitteret til Porsgrund.

— O. Kock på indrullering i Stavanger; for øjeblikket sindssyg.

— G. Dietrichson på enrollering i Arendal.

— Hensler, kanonstøberiinspektør.

— Conrad Grove, inspektør ved kanonjollernes bygning i Skeen, Porsgrund og Tønsberg.

— Bjelke, div.chef i den Fredriksværnske roflotilje, chef for kanonchalupen „Kjøge".

— Lous, fabrikmester i Chr.sand,

— Seidelin, inspektør over artillerivæsenet i Chr.sand, chef for kanonchalupen „Nysted",

— Spärch, chef for — „Vordingborg" i Fred.værn.

— Dorn, inspektionsofficer ved Chr.sands værft.

Sek.løjtnt. Jochum Lund, inspektionsofficer i Fred.værn.

— Jacob Johan Lund, chef for kanonchalupen „Nestved" i Chr.sand.

— P. J. Boll, perm. til Ringerike.

— C. J. Kraft, inspekt.off. ved Chr.sands værft.

— K. E. Herløw, adjutant hos chefen for kystdefensjonen.

Månedsløjtnant Ø. C. Grove, adjutant hos kapt.lt. M. Bille.

— N. C. Jørgensen, chef for kanonchalupen „Dragø" i Fred.værn.

— J. R. Følnss, chef for en kanonjolle i Chr.sand.

— H. Wiese i Bergen, hvor han modtager en gave af tømmer fra Knagenhielm og brødrene Falch.

— Parnemann ved Chr.sands værft.
— Løvenskiold, perm. til Porsgrund.
— Flindt, chef for en kanonjolle i Chr.sand.
— Hallander, do. do. do.
— Bertouch, do. do. i Fr.værn.
— Harboe, do. do, i Chr.sand.
— N. Grove, do, do. i Fr.værn.
— Smith, do. do. i Chr.sand.
— Obelitz ved Brevigs batteri.
— C. Sandholt ved Svelvigs do.
— Bodenhoff, chef for kanonchalupen „Korsør" i Fred. værn.
— Klinck, chef for en kanonjolle i do.
— Wahrendorff, chef for kaperen „Pelikanen" fra Chr.sand.

Kadet Ryberg ved Fr.værns værft.
— Jensen, chef for en kanonjolle i Fr.værn.
— Borch ved Brevigs batteri.
— Gandil på skjærbåden „Rinden" i Chr.sand.
— Ellbrecht chef for en kanonjolle i Fr.værn.
— Hesselberg, perm. til Bergen.

Ifald flotiljen bliver forlagt til Fr.værn, vil pr.løjtnanterne Bjelke og Spärch blive permitterede.

Christiania, 7. januar 1808.

Lorens Fisker.

Kommandøren anfører i sit følgebrev bl. a. følgende: Jeg tvivler ikke på, nådigste prins, at det vil lykkes Dem at få et kystværn, når forsvarsfartøjerne anføres af unge, raske mænd, der er opdragne i søkrigernes skole, og som tæller en kadet Buhl — nu løjtnant — blandt sine kammerater. Men skal anførerne for Norges forsvarsfartøjer for største del tages fra koffardiflåden, frygter jeg for, at det er vanskeligt at bibringe dem militæriskhed. Hvilken ånd, der da kan ventes at blive den herskende i Norges

forsvarsflotilje, derom behøver jeg vel, nådigste prins, intet at anføre til den herre, der så fuldelig kjender den opdragelsesmåde, det individ må gives, af hvem kongen kan forvente sig en ærefuld kriger.

Beretning af 15. januar 1808.

Fra
prins Christian August
til
kronprins Frederik.

A. Jemteland og Helsingland. Staffeldt lader vejen undersøge, men vor ringe styrke på linjen derfra til Gøteborg, mangel på furage her og der, hvor man næsten dør af sult, vejen kun klevvej, gjør ved den utilgjængelige grænse al operation umulig. Denne mangel er i Båhus og langs grænsen.

B. Fra Carlstad mere koncentreret. Højre flanke dækket ved Claraelven. Dog udfordres et flankekorps ved Røros eller Elverum.

Fredriksstad. Mangel på furage gjør marschen til Jønkøping umulig. Den eftersees her på gården, men langs grænsen findes næsten intet. Jeg lader opkjøbe alt muligt, og man udskriver i fjeldbygderne. I magasin findes 1500 skp. (hø), desuden 1000 og der bruges efter nøjeste overslag daglig 120 skp. I Sverige findes intet.

Søndenfjelds er, fraregnet Vesterlehnske regt., der bruges til Christianssand, (en) flotilje, og på kysten, foruden artilleriet, 15,200 mand landværn, dog exclusive prima plana. Deraf bruges i det ringeste 2000 mand på Fredrikssten, 1200 i Fredriksværn med omegn, 100 i Kongsvinger, 900 på Akershus, 1200 hertil, omtrent 1000 til andre poster, og 1200 syge og afgang, samt kavalleri;

bliver til corps d'armée 8500 til 9000 mand. Dertil efter Kroghs rapport ca. 1300 mand, tils. 9 til 10,000 mand. Deraf fra Svinesund 6000, fra Vinger 4 à 5000 og resten ved Elverum.

Tilgiv, deres kongelige højhed, disse flygtige idèer, som efter omstændighederne og efter erkyndigelsernes udfald behøver forandring.

Uden furage er intet at forsvare eller udrette. Hvor forrådene skal tilvejebringes i tilstrækkelig mængde, indser jeg ej, men alt skal gjøres, som muligt er.

Udsatte objekter er:

Bergen ved Næsset og Jæderens åbne kyster, der er uden soutien fra vor flotilje og uden svære kanoner og krudt.

Christianssand, da man af hensyn til vor styrke ikke kan detachere derhen, og da det er et kommunikationspunkt for fienden.

Christiania, da passet ved Drøbak fordrer 72 eller flere kanoner. Jeg har alt anvendt 11 af de 18-pundige, jeg disponerer over. Her kan strandbatterierne kun besættes med 12-pundige, foruden ovne.

Fra
kommandør Fisker
til
Christian August.

I en underdanigst promemoria, dateret Chra. d. $^{16}/_{1}$ 1808, anholder kommandør Fisker om, at prins Christian August vil formå kronprinsregenten til at bestemme 12 navne for de rofartøier, der nu skulde løbe af stabelen. Dernæst melder han, at de 4 kanonjoller, der bygges for stiftamtmand Thygesens regning, benævnes T. 1, T. 2. osv. og foreslår, at andre kanonjoller, der af private mænd afleveres til forsvarsvæsenet, gives navn efter den ejen-

dom eller gård, som tilhører giveren, så at man derved rejser et minde på kongens tilfredshed til ære for vedkommende patriot.

Fra

byfoged Winsnes d. s.

Sidst i januar 1808 sender Christian August kronprinsen en skrivelse fra byfoged Winsnes på Bragernæs af 23. januar, hvormed følger en fortegnelse over de personer i byen, der har tegnet sig til bidrag i hensigt at samle en kapital for at bygge en à to bevæbnede fartøjer.

„Det blev min skjønne lod“, skriver byfogden, „at blive embedsmand på et sted, hvis indvånere føler varmt for og handler med kraft, når det gjælder at hindre medbrødres tunge kår. Jeg har været vidne til den bestemthed, raskhed og det mod, der besjælede Bragernæs indvånere, da uvejret isommer trak op over fædrelandet.

Ved den sørgelige efterretning om, at orlogsflåden var forloren, så jeg dyb kummer malet i enhvers ansigt, men enhver tænkte: dersom alle arbejder til et mål og ofrer sin skjærv på fædrelandets alter, så vil uforskyldt vold snart blive hævnet.

Man besluttede derfor på herværende skibsværft at bygge på egen bekostning en kutterbrig, som man vilde tilbyde h. k. h. kronprinsen. Men da man nu har bragt i erfaring, at skibstømmeret ikke er svært nok, og da man ikke kan gjøre regning på nogen konstruktør, har har man måttet opgive dette kjære ønske og besluttet at underdanigst anmode d. d. om at sende det hele til h. k. h. kronprinsen med begjær, at bidraget må blive anvendt

på en måde, som mest nærmer sig til det først bestemte øjemed.

Bragernes d. 23. januar 1808.

Winsnes.

Til
d. d. Christian,
prins til Slesvig
og Holsten. Ridder.

Idet prinsen indsender denne skrivelse, anholder han kronprinsen om, ifald der bliver bygget en orlogsbrig for de sammenskudte penge, denne da må erholde navnet: Bragnæs.

Den vedlagte fortegnelse over bidragsyderne på Bragernæs, er således:

Kirstine, salig Andr. Hoffgård, bidrager . . .	2000	rdr.
Antonette, sal. Larsen	2000	„
Niels Omsted	1000	„
Peder Hoegh Smith	500	„
Søren Hamborg	200	„
Tollef Bache	100	„
August K. Holmen	80	„
Jens Hoffgaard	100	„
Niels K. Holmen	80	„
Erland Kiøsterud	80	„
Mads Møller	100	„
Niels Bruun	100	„
Kisten Lemich	100	„
Halvor Poulsen	100	„
Peter Reynhart Pettersen	100	„
David Dietrichs	100	„
C. F. Brock	50	„
Hans W. N. Henningsen	80	„
Sus: Borgen	150	„
J. Winsnes	100	„
Christian Holst	250	„

H. E. Robsahm	50	rdr.
Hans G. Elster	100	„
Jacob A. Meelhus	100	„
Tronhuus	50	„
Iver Holter	100	„
Hans Kirkgaard	500	„
Niels Rogstad	200	„
Niels Lerche	50	„
M. L. Madsen	100	„
Lars J. Østerdal	100	„
Nlels Udbye	100	„
Søren Snur	50	„
Dr. Arboe	50	„
Lars Schrencke	30	„
C. Rafn	500	„
Jørgen Svang	50	„
Morten og Jens Kirkgaard	200	„
Lars Christensen	100	„
C. Biørn	50	„
Engel	60	„
Jens Lund	50	„
Ole Moe	100	„
Tolle Stybe	50	„
Lars Steensen	50	„
Ole Saxeborg	60	„
Helle, sal. Møller	100	„
C., sal. Holter	50	„
Jacob Møller	30	„
Ole Smidt	50	„
Johannes Franch	50	„
Christen Søberg	30	„
Søren Thane	20	„
Edvard Folkmann	40	„
Ole Edvardsen	50	„
Casper Cappelen	500	„
Jacob Lorentzen	50	„

Christopher Faye	100	rdr.
Salomon Clausen	100	„
Thor Christenson	100	„
Byfoged Winsnes	400	„
Jørgen C. Omsted	200	„
L. A. Moe	50	„
Nicolay Lund	100	„
Caspar Holter	500	„
Johan G. Schrenche	150	„
Mads Strøm	20	„
Morten Petersen	100	„
Maren Koth	130	„
Hennich Blauenfeldt	40	„
Jørgen Wind	50	„
Peder Beylegaard	100	„
Andr. Chr. Hals	40	„
Magd. E., sal. Holter	100	„
Heins	30	„
Jacob Dreyer	20	„
Stillesen	50	„
Johan Bruun	30	„
Petter Lorentzen	50	„
A. E., sal. Moe	50	„
Summa	13,700	rdr

Christiania d. 25. januar 1808.

Forhenværende kadet Chr. Ring[1]), som i året 1807 gik i fransk tjeneste, ansøger underdanigst om en officerspost i den norske armé.

[1]) Peter Christian Ring, f. 1786, blev kadet 20. dec. 1799 og døde som oberstløjtnant 1826, var farbroder til korpslæge L. R. B. Ring, f. 1832.

Nådigste kronprins.

Efter min underdanige ansøgning i året 1806 blev mig i november 1806 meddelt nådigst afsked fra landkadetkorpset; men da mit ønske om at vorde ansat ved de indiske tropper ikke blev mig tilstået, var jeg sat ud af al håb om igjen at komme i mit elskede fædrelands tjeneste.

Min eneste tilflugt blev da at søge en fremmed monark, hvilken jeg var så heldig at finde i den franske kejser. Som volontær blev jeg antagen ved marschal Mortiers armékorps og var så lykkelig efter nogle træfninger ved Stralsund og Colberg at blive officer og ansat som adjutant hos general Geney og efter bataljerne mod de svenske ved Anclam og Grefswalde, hvor jeg var så heldig ved flere leiligheder at kunne vise mig erkjendtlig, og hvorom hoslagte certificat fra marschal Mortier vidner, blev jeg ansat i marschallens generalstab. en æresbevisning, der blev mig misundt af flere franske officerer.

Men den post var og forbunden med mange udgifter tildels ved, at jeg var nødt til at holde 4 heste, og da min pung ej var så godt forsynet, at jeg straks kunde ekvipere mig og ej kunde vente at få nogen gage udbetalt, førend vi var komne i ro, erholdt jeg tilladelse til at rejse hjem for at hente penge, ved hvilken lejlighed jeg også havde den ære at præsentere mig for d. k. h.

Jeg rejste til Norge, hvor jeg af min moder og min familie erholdt 1000 rdr. i understøttelse og var i håb om en god fremtid.

Men på min tilbagerejse lod jeg mig desværre forlede til et højt spil ved et bad i Tyskland og tabte alt på 30 rdr. nær. Min stilling blev derved kun mådelig, thi at gå til den franske armé kunde jeg ikke, da jeg havde tabt mine penge. Jeg gav da marschallen underretning om min ulykke og rejste til St. Petersburg — da der var fred mellem Rusland og Frankrig — i håb om at komme i tjeneste der.

Jeg var så heldig at vinde generalguvernørens protektion, men hans ansøgning om at få mig i tjenesten blev afslået, da de vakante officerspladse skulde besættes med de underofficerer, der havde udmærket sig i krigen. Den fremmede måtte ikke foretrækkes; jeg så mig da nødt til at forlade dette sted. I december 1807 kom jeg da her til Norge, men da mit fædreland på den tid truedes af fiendtligt angreb, er det mit underdanige ønske at kunne aflægge prøve på min troskab mod konge og fædreneland. Jeg beder derfor, at d. k. h. vil værdige et ungt menneske, der tidlig har fristet verden til sit uheld, Deres nådige beskyttelse og ansætte mig som officer ved den norske armé.

Dernæst andrager jeg, at min teoretiske officerseksamens heldige udfald i året 1806 allerede havde kvalificeret mig til officer samme år. Da jeg siden den tid vist har forøget mine kundskaber ved praktisk øvelse og i sprogene, tror jeg med håb at kunne gjøre d. k h. denne underdanige ansøgning, hvorved tillige en sørgende moder bliver trøstet og opmuntret for hendes øvrige levedage.

Underdanigst
C. Ring.

Underdanigst rapport.

Christiania, 26. jan. 1808.

Fra
Christian August
til
kronprinsen.

Senere, fra Sverige tilbagekomne rejsende forsikrer, at man der bemerker en større aktivitet blandt embedstmændene og officerer, omendskjønt hidtil ingen forøgetroppesamling.

Et igår fra Gøteborg kommet, temmelig sandsynligt rygte bringer, at englænderne og alle engelske skibe var befalede at forlade de svenske havne i muligste hast, at garnisonerne i de svenske søsteder skulde forøges, for at denne befaling kunde gives kraft.

Flere officerer skal være beordrede til at være d. 28. d. m. i Gøteborg. Det sande om Sveriges beslutning må vi da med sikkerhed kunne erfare i disse dage.

Fra vor fiende er enkelte skibe atter meldte fra Skagen, men jeg formoder, at dette var vore, til den tid dèr i egnen værende egne skibe, som ved den heftige storm blev adskilte. Således indkom skibet L. A. („Lovisa Augusta"), kommandörkapt. Sneedorff) til Fredriksværn, briggen „Lougen" til Christianssand og briggen „Johannes" — efterat have stødt på land ved Fladstrand dog uden skade — ligeledes til Fredriksværn.

Orlogsskibet vil muligens alt igjen være udløbet, da dens ubetydelige skade alt er istandsat, briggens vil udfordre nogen tid mere.

En postsæk med en nyere post, de ældre og de med disse for nylig anmeldte anordninger af 29. dec. fejler samtlige siden 24. dec.

D. k. h.s befaling af 18. d. m. i henseende til forholdet med fremmede kapere skal forsåvidt muligt blive efterkommet; den til regjeringskommissjonen bliver med dagsposten meddelt vedkommende civil-autoriteter.

Men da denne d. k. h.s befaling ikke indeholder nogen bestemt regel i henseende til forholdet med besætningen, hvem der må ansees og antages som fanger m. m. så må jeg instændigt herom ansøge om d. k. h.s nådigste resolution.

D. k. h.s befaling af 11. d. m. angående de med proviant opsendte skibes tilbagesendelse mv. er af undertegnede bleven meddelt regjeringskommissjonen og af denne uden ophold ekspederet til samtlige stiftamtmænd, — dog

vil det udfordre nogen tid, forinden de til den befalede rapport fornødne data indløber fra de andre stifter.

Ved denne lejlighed vover jeg at anbefale d. k. h.s nåde den af regjeringskommissjonen — i henseende til Bergen og Trondhjems proviantering — ansøgte assurance. For at forekomme tidsspilde var det meget heldigt, om det kunde tillades russiske fartøier at føre kornvarer til Nordlandene.

Flere proviantskibe er ankomne og flere tør vi vente, da farvandet i den senere tid har været temmelig frit for fiendtlige krydsere. Med inderlig taknemlighed erkjender vi d. k. h.s nådige forsorg i denne henseende.

Vinteren er fremdeles mild, skibsfarten er hidtil ikke standset. Storme har gjort samme vanskelig, og mandskabet lider unegtelig meget i denne del af året.

For d. k. h.s nåde mod stabskirurg Thulstrup aflægger undertegnede sin taksigelse.

Det var overladt regjeringskommissjonen at sørge for furagemagasiners ophjelpning i forening med landets tarv. Den har i følge deraf befalet beholdninger på gården Jerpset og nøjagtige rapporter, der kan ventes med det første.

Undertegnede er overbevist om, at en almindelig foranstaltning i denne henseende ej er at udføre uden at udsætte sig for, at det i mange egne vilde blive umuligt at føde de til gårdens drift nødvendige kreaturer.

Når materialet kan erholdes i tilstrækkelig mængde, da skal jeg ej forsømme at bevirke de fornødne maskine, til sammes forarbejdelse. Men da de møller, der haveskap er tilstrækkelige til det forråd, der haves eller ventes, så tillader d. k. h. nådigst, at jeg udsætter med en ny fabriks anlæg, til jeg erholder et resultat af det materiale, der vil frembringes. Muligens bliver jeg nødt til at sætte en mølle under militært opsyn.

Kanonstøbningen begynder vel meget snart. Jeg an-

søger om d. k. h.s bestemte befalinger til min autorisation, at jeg tør lade støbe et nyt bestemt kvantum efter en fra artilleribrigaden . . . *) beregning for landetaten, såsnart søetaten er forsynet og på de af søetaten bestemte vilkår.

I henseende til affutagen skal d. k. h.s befaling — såvidt mulig — blive efterkommet.

I henseende til svovlfabriken skal jeg med posten tilskrive entreprenørerne d. k. h.s resolution og derefter, når den fornødne sikkerhed tilvejebringes for hovedsummen og afdrag, indstille det videre til regjeringskommissjonen. Resultatet skal underdanigst blive indberettet.

Hvad klædefabriken angår, tror jeg, at den sikre, bestemte afsætning årlig gjør det sandsynlig, at et sådant anlæg kan bestå, et anlæg, der ved Norges isolerede beliggenhed er særdeles vigtig for landet. Tilstrækkelig kaution for hovedsummen og afdrag er en i enhver henseende nødvendig betingelse, så at leverancen for et helt år altid var i behold på leverandørens egen regning og resiko; en sådan kaution vil bevirke den fornødne sikkerhed for den kongelige kasse.

Jeg anbefaler denne sag som en af de vigtigste. Hvad troppernes samling betræffer, da vil denne, som jeg håber, ikke behøves forinden den anmeldte tid, men da henviser jeg til det sidst indberettede og ansøger om d. k. h.s nådigste befaling. Den af generalkommandoen givne bestemmelse er indtil denne erholdes ej bleven forandret.

Meget lykkelig blev jeg ved d. k. h.s nådige tilladelse til, at de fra søkadetter ansatte månedsløjtnanter må blive. — Bygningen af flotiljen går rask frem. Bergen har jeg sendt en tegning til kanonjoller, det manglende — ja selv en model — skal blive dem tilstillet, når det her kan afsees.

Der erholdes seks 4-punds og seks 20-punds. Jeg

---

*) Her er et ulæseligt ord, formodentlig ordet: indkommen eller: indsendt.

sender folk hen og lader bygge for dem, hvilket jeg håber vil finde d. k. h s bifald.

Ved den i fransk tjeneste stående løjtnant Ring er en ansøgning indgiven til d. k. h., som han har anmodet mig om at anbefale, og som jeg sender med Fladstrandsposten. Han formoder at have erholdt sin afsked af fransk tjeneste og ansøger om at blive ansat ved den norske armé. Da hans skjæbne ej er kjendt her, da han har fordelagtig karakter til den ved hans afgang fra akademiet tagne eksamen, og da han har udmerket sig i fransk tjeneste, tør jeg vove at anbefale ham til d. k. h.s nåde.

Jeg vover at bringe min underdanigste ansøgning om regnskabsfører til værfterne i Fredriksværn og Christianssand og to duelige kirurgers afsendelse til flotiljen i nådigst erindring og påny og indstændig anbefale den til allernådigst bønhørelse.

På grund af konjunkturerne må jeg befrygte, at denne melding mulig kunde komme i uvedkommendes hænder. Jeg må derfor gjentage de sidst indsendte chiffrede meldinger med nogle tilsætninger på vedlagte blad.

Major Holst og løjtnanterne Holfeldt, Schøedt og Sommerfeld er ankomne.

D. k. h. har vel erholdt afgangsansøgning fra general Schleppegrell. Denne værdige, gamle mands skjæbne og mit forslag til den efter ham følgende oberst Gaarder, og til oberstløjtnant den ved 2det Akershus stående oberstløjtnant Petersen — er jeg pligtig at anbefale d. k. h.s nåde.

Underdanigst

Christian, pr. til H.

Fra d. s. til d. s.
Samme dato:

Den i fransk tjeneste stående løjtnant Ring, født nordmand, fra landkadetakademiet med fordelagtig vidnes-

byrd dimitteret, og som skal have udmerket sig i sidste krig ved Anclam m. m. har indgivet vedlagte ansøgning til d. k. h. Da ansøgeren angiver at være afskediget fra kejserlig fransk krigstjeneste og at denne hans afsked sandsynlig må være beroende hos den franske gesandt i Kjøbenhavn, har undertegnede troet at kunne antage ansøgningen; og da supplikanten her ej er synderlig kjendt og og hans øvrige opførsel er god, troet at turde vove at indstille den til d. k. h.s nåde.

Underdanigst
Christian, pr. til H.

Christiania, 29. januar 1808.

Underdanig rapport.

Fra d. s. til d. s.

Efter det sidst underdanigst indmeldte er intet forefalden, som fortjente d. k. h.s opmerksomhed.

Jeg venter på bestemte rygter for at sende nogle tropper til Christianssand, helst til næste måned. Jeg ansøger om en nådigst resolution fra d. k. h.

En Fladstrandjagt og en officer, kaptein Nægler af Trondhjemske regt., er nu ankommen, den første medbragte d. k. h.s parolbefaling af 1. januar. Det ansvar, som derved er pålagt de kommanderende generaler, er af en så alvorlig natur, at d. k. h. nådigst undskylder vedlagte forestilling. Jeg indser ej muligheden af en almindelig militær kontrol i dette lands mangfoldige havne, imidlertid skal der i de besatte havne vist våges med alvor.

Jeg ser, at frimændene ved den danske armé er indaldtek til 1. mai; de samme grunde bestemmer mig at

vedblive min bestemmelse. Det øvrige af d. k. h.s befalinger skal på det nøjeste efterkommes.

Underdanigst
Christian, prins til Holsten.

Under s. d. sender prinsen en anden skrivelse til kronprinsregenten, hvori han anfører det samme som i foranstående og tilføjer: Jeg har sendt flere meldinger til d. k. h., deriblandt en anmeldelse fra Bragnæs' borgere, der har skudt sammen 13,500 rdr. c., hvorfor de ansøger om en orlogsbrig måtte bygges til hs. majestæts tjeneste. Men hertil gives hverken material eller lejlighed her i landet; jeg ansøger derfor om d. k. h.s disponerende resolution over nævnte sum, og ifald den til en orlogsbrig skal anvendes, at denne brig da måtte erholde navnet Bragnæs.

[Tilsidst meddeler prinsen, at han har sendt rapporter med løjtnant Hegge og d'herrer Conradi og Schmidt.]

D. k. h.s nåde anbefaler sig

underdanigst

Christian.

Fra kommandør Fisker.

Under 28 jan. 1808 foreslår kommandør Fisker fra Christiania, at der nedsættes en kommissjon, der har at besvare følgende spørgsmål:

a. Hvorledes skal rofartøjerne konserveres?

b. På hvilke punkter bliver de hensigtsmæssigst for kysternes forsvar at henbringe?

Hvorhos kommandøren finder, at en sådan kommis-

sjon bør bemyndiges til at iværksætte de af den foreslåede foranstaltninger, forsåvidt de bliver nådigst approberede. Dernæst finder han for sit vedkommende, at de fremsatte spørgsmål bør besvares således:

ad. *a.* Rofartøjerne bør ophales på land og dækkes med skure.

ad. *b* Fredriksstad, Fredriksværn og Christianssand bør vælges, da de kan yde forsvar for de der oplagte flotiljer, da disses bemanding hastigt kan finde sted fra Fredrikshalds, Bragernæs' og Christianssands distrikter.

Ved under 29. januar at sende ovennævnte forestilling til kronprinsen, udtaler Christian August sig om det hensigtsmæssige i, at „enhver grund, der behøves til defensjonen og den kongelige tjeneste, bliver at benytte mod at vedkommende efter taksation benificeres.“ Navnlig finder han, at denne fremgangsmåde bør finde sted i Christianssand, da der mangler plads til roflotiljen i Fr.værn og Fr.stad.

Forresten bebuder prinsen sin forestående rejse til disse byer, hvor han da vil anstille fornøden undersøgelse om disse vigtige gjenstande.

Fra kaptejn Dietrichson.

Under 22. januar 1808 indgiver kommandanten i Christianssand, generalmajor Tobiesen, ansøgning om, at kaptejn Dietrichson må erholde kantonnementstillæg og kvarterpenge, fordi han kommanderer det herværende artilleridetachement og i ingeniørpostens vakance forretter sammes vices, og fordi denne værdige officer har gjort sig meget fortjent ved batteriernes anlæg.“

Under 20. januar har oberst Staffeldt for Laurvig sendt en forestilling om, at ligesom pengebreve, der sendes

fra Norge til underofficerer, spillemænd og menige af Norske jægerkorps, går portofrie, — så bør også pengebreve fra disse funktionærers tilbageladte koner og børn sendes uden porto istedetfor hidtil for halv porto.

[Begge disse dokumenter sender prins Christian August til kronprinsen i en skrivelse fra Christiania af 29. januar 1808, idet han anbefaler begge sager til indvilgelse.

Kaptejn Dietrichson omtales som en særdeles duelig officer, der har udvist en udmerket nidkjærhed og aktivitet.

Portofrihedssagen finder prinsen er motiveret ved de omhandlede funktionærers meget mådelige kår.]

Fra
stiftamtmand Thygesen
til
prins Christian August.

I et brev til Christian August, fra stiftamtmand Thygesen, dateret Chr.sand d. 29. jan. 1808, foreslår denne oprettelsen af et frivilligt jægerkorps på 150 mand, der skulde koste endel mere årlig end et korps af udskrevne soldater. „Jeg kan ikke tænke mig, at fritagelse for offentlige pligter skulde formå nogen norsk bondekarl til at engagere sig som jæger, når han ikke er udskrivningspligtig. Yngre værnepligtige karle tør man vel heller ej gjøre sig håb om, — derfor ser jeg intet andet middel til korpsets oprettelse end håndpenge. Disse vilde efter 20 rdr. pr. måned udgjøre omtrent 3000 à 3500 rdr., hvilke jeg har taget lige meget i betænkning at foreslå enten staten eller mig selv til udgift, sålænge der endnu ikke er håb om fred.

Plan
for et frivilligt jægerkorps.

1 kaptejn 700 rdr. årlig. 1 prem.lt. 168 rdr. 1 sekondlt. 144 rdr. 1 fenrik 120 rdr. 1 sergeant à 24 β daglig eller 91 rdr. 21 β årlig. 1 furer à 18 β daglig, eller 68 rdr. 42 β årlig. 1 frikorporal og 3 overjægere à 6 β daglig, tils. 243 rdr. 33 β årlig. 8 jægere à 12 β daglig eller 45 rdr. 60 β årlig.

150	jægere à 7 β daglig eller . .	3992 rdr.	18 β	årlig
1	komp. feltskjær	60 „	„ β	„
1	stabsvaldhornist	60 „	„ β	„

Mundering:

13	underofficerer	à 9 rdr.	49 β	udgjør	122 rdr.	61 β
1	frikorporal	12 „	15 β	—	12 „	15 β
9	valdhornister	10 „	72 β	—	96 „	72 β
150	tjenstgjørende jægere . . .	8 „	16 β	—	1218 „	88 β
	Ubestemte udgifter				500 „	„ β
				Tils.	8009 rdr.	12 β

Chr.sand d. 29. jan. 1808.

Thygesen.

På foden af planen har Fredrik d. 6. skrevet med blyant: „Skrevet til prinsen d. 15. febr. 1808, at dette forslag var godt i hensigten, men for kostbart i udførelsen; har derfor lovet at sende ham et regulativ, hvorefter det her oprettede frivillige jægerkorps gageres og munderes“.

Christiania d. 29. jan. 1808.

Fra
Christian August
til
kronprinsen.

Ved d. k. h.s parolbefaling af 1. jan. pålægges det de kommanderende generaler og stabsofficerer nøje at våge over de under 24. dec. f. år udstedte kongelige anordningers strengeste efterlevelse

Ved Norges vidtløftige kyst og militære stilling har undertegnede anseet det for uhensigtsmæssigt og tildels umuligt at forsyne alle byer med garnison. Kommunikationernes vanskelighed vil ligeledes lægge mange hindringer ivejen, og ifølge heraf er ej kysten inddelt i militærdistrikter. Generalkommandoen må altså tro, at det pålagte ansvar alene angår de steder og havne, som er forsynede med garnison, som jo må indskrænke sig til få.

Vel gives der ofte tilfælde, at enkelte officerer, f. eks. enrullerings-officerer på længerere eller kortere tid bliver kommanderede til et sted i tjenesteforretninger, men sådanne officerer uden mandskab kan vel ej for den tid ansees som højstkommanderende på stedet.

Endelig må generalkommandoen udbede sig d. k. h.s nådige bestemmelse: af hvem — når civile og militære øvrigheder er af forskjellig mening efter sagens undersøgelse — bestemmelsen bliver at afgive.

Underdanigst

Christian, prins til H.

Underdanigst rapport.

Fra d. s. til d. s.

Christiania, 5. febr. 1808.

Efterretningerne, som rejsende medbringer fra Sverige, er, at 2 à 3 linjeskibe og nogle fregatter var ankomne til samme ved Gøteborg og Marstrand. Af disse skulde et have 200,000 Lstr. ombord, subsidier til Sverige. En engelsk kurér var afgået til Stockholm og man siger — temmelig usandsynlig — at hans depescher indeholder det engelske ministeriums fordring til kongen af Sverige at give et bestemt svar, om han vil vedblive alliancen eller ej.

Ovennævnte skibes bestemmelse skulde være at krydse i Nordsjøen, men fortrinlig kaptejn Jessen, som dog straks er bleven herfra averteret og som — når han er afsejlet — er temmelig sikker. Vesterposten er udebleven, så jeg kan altså ej afgive nogen bestemt rapport.

700 tømmermænd var for nylig bragte til Carlskrona. Flåden rustes, og man håber at bringe tallet af linjeskibe til 14. Mandskabet af Vestgøtadals og Bohus regimenter er beordret ej at fjerne sig fra hjemmet mere, end at de i to timer kunde indkaldes. Iøvrigt var alting roligt. — Mangelen af furage og korn går i mange provinser til det yderste. Den vil desværre forøges til en utålelig grad ved den standsede udførsel herfra landet.

Makinationerne for at stemme og opirre nationen imod vos (sic) vedbliver, det er utroligt, hvilke grove usandheder udspredes, selv af enkelte embedsmænd. General Kroghens rapport vil stadfæste dette.

Et rygte, sandsynligvis også udspredt for at studere almuens mening mod regjeringen, var almindeligt i Sverige: at et ligeså infamt anslag som det mod Gustaf d. 3., var opdaget mod kongens liv, og at dette havde været årsagen til kongens sene ankomst og indkjørsel ind ad en anden port.

En Fladstrandspost er ankommet og har medbragt d. k. h.s befaling til regjeringskommissjonen; de i samme omtalte fangne er alt for længe siden i Kongsberg.

Underdanigst
Christian, pr. t. H.

I chifferskrift er tilføiet: 23. 19. 19. 28. osv., hvilket betyder:

300 centner krudt og 300 rifler bestilles og søges indbragte fra Sverige.

Ifald ingen krig, agter jeg at afsende 1 à 2 kompanier jægere og 2 à 300 grenaderer til Christianssand. Reservekorps er ved Christiania. Ifald krig, beder jeg, at Krogh erholder forholdsordre. Han skriver, at d. k. h. har forbudt ham at sende tropper søndenfjelds, isåfald er Trysil, Røros eller Elverum, Carlstad og . . .[1]) derfra til Vennersberg punkterne her (der bør besættes?).

Anordningerne (for forsvaret?) gjælder alene for grænseamterne, dér har man intet, og i de andre amter har man intet. Med denne mangel på furage er jeg aldeles immobil.

Trondhjem og Bergen trænger til søofficerer, kanoner og krudt, der for øjeblikket ikke kan afsees her. — Udbedende mig deres k. h.s nådige resolution,

underdanigst
Christian, pr. til H.

Underdanigst rapport.

Fra d. s. til d. s.

Christiania, 6 februar 1808.

[Den første halvpart af denne rapport har samme indhold som rapporten af 11. s. m., der tilfældigvis først er afskreven. Resten lyder således:]

---

[1]) Dette ord er utydeligt, der står måske vejen eller nøglen.

Løjtnant Thome, der kom igår fra Kjøbenhavn, medbragte den glade efterretning, at hds. k. h. kronprinsessen og den nyfødte prinsesse[1]) befandt sig vel.

Ifølge d. k. h.s befaling har jeg indhentet stabskirurg Thulstrups erklæring om det bløde brøds skadelighed eller uskadelighed. Jeg vedlægger den, og den stadfæstes desværse af erfaringen.

Det bliver derfor vanskeligt at oppebie nærmere befaling.

Foranstaltninger til marketenteriers oprettelse er føjet.

Jeg skal som hidtil søge at bringe en mere regulær økonomi igang. Men den norske karl — ligesom den norske hest — kan kuns efterhånden vænnes til en anden diæt, når man ej vil resikere enten at tabe ham eller for en tidlang se ham syg og således afsavne ham.

Løjtnant Mørck af 2. Akershusiske regt. har indgivet en forestilling om at måtte søge en civil emploi. (Hvilken prinsen af flere grunde anbefaler ham til at erholde).

Underdanigst
Christian, pr. til H.

I chiffre:

Beretning af 11. februar 1808.

Fra . s. til d. s.

I Christianssand er alt befalet indkaldt og roflotiljen at samles. Forstærkning kan ej afsees, måske 50 jægere ved Christiania.

På Hovedøen anlægges 1 à 2 batterier for at holde

---

[1]) Wilhelmine Marie, f. 18. jan. 1808, † 30. maj 1891.
g. 1° m. kronprins Frederik (VII.), skilt 1837, † 1863.
2° m. hertug Carl af Glücksborg, † 1878.

bomber fra byen. Ved Vallø, Slevig og Svaleødkilen ligeledes til appui for flotiljen.

Jeg lader støbe kanoner, som mangler for landetaten, efter tegning.

Jeg forstærker hver divisjon[1]) ved de nationale til 190 mand, ved de gevorbne til 130 à 140 mand.

Intet kavaleri ved den aldeles mangel på furage her og i Sverige.

Rejsende bringer efterretning, at kongen har erklæret d. 2. at ville vedblive engelsk parti. Han erholder månedlig 100,000 Lst. desuden 14 linjeskibe og 14,000 mand.

Dette nøder mig armere grænsefæstningerne. 50 jægere sendes til Christianssand, alt som kan afsees. Udsat for angreb fra land- og søsiden.

C.

---

[1]) Halvandet kompani.

LIBRARY OF CONGRESS
0 020 365 077

LIBRARY OF CONGRESS
0 020 365 077 2